І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 98. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 24-го ТРАВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 24, 1962 No. 98. VOL. LXVIII.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ПРИЗНАЧИЛА НА ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ $4.6 БІЛЬЙОНА

УХВАЛЕНО ПУНКТ ПРО ОХОРОНУ АМЕРИКАНСЬКИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА КОРДОНОМ

Вашингтон. — 22-го травня Сенатська Комісія Закордонних Справ більшістю 14-ох до 3-ох голосів ухвалила законопроєкт, згідно з яким признається на допомогу закордонним країнам суму $4.662,-000,000. Цю допомогу мають дати ЗДА запризязненим країнам на розвиток економіки і розбудову збройних сил у фінансовому році, що починається 1-го липня цього року. В цій сумі є і $600.000.000 на Союз Поступу в латинських американських державах, в тому $100.000,000 мають бути у формі дарунку, а решта як довготермінові позики. Комісія переслала свої рішення на рішення повного Сенату. Вона зменшила запропоновану президентом Кеннеді суму на $166,500.000, бо Президент вимагав на закордонну допомогу суми $4,878,500.000. Ухвалена Комісією сума є найбільшою від 1953-го року, коли в першому році своєї президентури Айзенгавер вимагав ще більше фондів на закордонну політику. Комісія ухвалила також окремий пункт в законопроєкті про охорону американських інвестицій за кордоном. В Бразилії провінційна влада сконфіскувала була американську електрівню, не давши за неї відповідного відшкодування. Згідно з прийнятим Комісією проєктом Президент матиме повновласті припинити допомогу тій країні, яка конфіскує американські фірми без відповідного відшкодування її власникам. — Проти рішення Комісії признати на допомогу закордонові суму понад $4.6 більйона голосували два республіканські сенатори Гомер Е. Кейпгарт з Індіяни і Джан Дж. Вілліямс із Делеверу та сенатор демократ Рассел Б. Лонг із Луїзіяни. Найбільші позиції у призначеній сумі творять суми $1.5 більйона на військову допомогу і $1.25 більйона на економічну допомогу. В проєкті є і сума $148.000.000. яка є призначена для міжнародних організацій, таких, як Окремий Фонд і Фонд на допомогу дітям.

ЗВІТИ ГОЛОВНИХ УРЯДОВЦІВ ТА ДИСКУСІЯ НАД НИМИ ВИПОВНИЛИ ДРУГИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Ню Йорк. — Звіти членів Головного Уряду з діяльности за останні чотири роки та дебати над тими звітами виповнили всеціло другий день 25-ої Конвенції Українського Народного Союзу у вівторок, 22-го травня. Наради почалися в 9-ій годині рано і тривали до півночі із одногодинними перервами на обід і вечеру. Звіти головних урядовців були — згідно з постановами статуту —надруковані окремою книжкою та переслані всім делеґатам деякий час перед Конвенцією. Тому то на самій конвенції звітодавці обмежувалися тільки до додаткових завваг до своїх друкованих звітів. Серію звітів започаткував головний предсідник Иосип Лисогір, а після нього звітували: заступники головного предсідника Степан Куропась і Анна Герман, головний секретар Ярослав Падох і головний касир Роман Слободян, головні контролери Володимир Галан, Володимир Коссар, Петро Кучма, Петро Пуцило і Іван Кокольський та головні радні: Богдан Зорич, Дмитро Шмаґала, Тарас Шпікула, Іван Одежинський, Василь Гуссар, Анна Чопик, Андрій Джула, Олена Штогрин, Володимир Дідик — який при цьому заявив, що він уже не кандидує на перевибір, Микола Давискиба і Ярослав Гук та редактор „Свободи" Антін Драган, що закінчив серію звітів. Після звітів кругло 70 делеґатів зголосилося до запитів і дебат над ними. Дискусія відбувається в той спосіб, що зголошені до неї делеґати висловлюють свої запити і завваги. а звітодавці будуть відповідати щойно після вичерпання листи дискутантів. Більшістю голосів також відхилено пропозицію, щоб обмежити час дискутантам так, що кожний має право і можливість без будь-яких обмежень висловлювати свої думки. Дві треті частини дискутантів забрали вже голос в дебатах, що продовжувалися, як згадано, до півночі. В дебатах, що відбуваються на високому рівні за всіми правилами парляментаризму, висловлено багато запитів і завваг, також критичних. Запити і завваги продовжуються в третьому дні нарад, в середу, 23-го травня, після чого будуть відповіді звітодавців і тоді приходить на чергу звіт Статутової Комісії та дебати над статутом і пропозиціями його змін чи доповнень.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ПОДАЛА АМЕРИЦІ ВЛАСНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО БЕРЛІНУ

Бонн. — Д-р Карль Карстенс, державний секретар в західньо - німецькому міністерстві закордонних справ передав у вівторок 22 травня ц. р. американському амбасадорові Волтерові Довлінґові довгий меморандум з спрецизуванням офіційного становища Німеччини до останнього американського проєкту щодо мирного полагодження конфлікту за Берлін. У тому американському проєкті найбільш схвилювала західних німців пропозиція щодо створення міжнародної надзірної комісії для справ комунікаційного руху між Західнім Берліном і Заходом, з участю також Східнього Берліну й Східньої Німеччини, поруч Західнього Берліну й Західньої Німеччини, чотирьох великодержав і трьох невтральних країн. Західня Німеччина добачила у тому проєкті виразне поставлення східньо-німецького комуністичного сателіта Москви на рівну дошку з Західньою Німеччиною та посереднє визнання суверенности Східньої Німеччини. Тому Західня Німеччина відкидає проєкт такої міжнародної комісії, залишаючи головну відповідальність за правильне функціонування вільної комунікації з Берліном за чотирма в е л и кодержавами. Для технічних справ має бути створена з самих невтральних комісія, що наглядає над східньо - німецькими технічними виконавцями. Західня Німеччина в принципі не противиться *пропонованому Америкою пактові неаґресії між* НАТО і комуністичними державами т. зв. Варшавського пакту, з тим, щоб виразно зазначити там, що підпис Східньої Німеччини на такому акті не означає визнання її західніми країнами. Так само Західня Німеччина погоджується на пропозицію, що в пакті про Берлін зазначити, що обидві сторони є проти поширення атомової зброї на теперішні безатомові державп, з тим, щоб воно не стосувалось виключно лише Західньої Німеччини, бо воно було б її дискримінацією. Західня Німеччина погоджується на створення двох технічних комісій між Західньою Німеччиною і Східньою, для справ економічних і комунікаційних, з включенням туди й справ культурних. Однак ці комісії не мали б ніяких політичних прероґатив, ото ж не могли б, наприклад, займатись справою виборчої ординації для переведення виборів на терені цілої Німеччини, — проти чого, зрештою, рішуче виступають німецькі комуністи й Москва. Коли д-р К. Карстенс мав ту нараду з амбасадором Довлінґом, то приявним був також західньо-німецький амбасадор з Вашинґтону, д-р Вільгельм Греве. Західньо - німецький міністер закордонних справ д-р Гергард Шредер підкреслив, що канцлер Конрад Аденауер брав участь у виготовленні того меморандуму. Передання того меморандуму Америці в'яжеться з закидами збоку Америки, що коли Західня Німеччина має якісь застереження до американської дипломатії в справі Берліну, то вона повинна не обмежуватись до самої критики, а висунути власні конструктивні та сприйнятливі пропозиції. О*фіційно західньо - німецькі чинники не проголосили ще* того меморандуму і відмовляються від будь-яких коментарів, тямлючи гостру реакцію Вашинґтону на передчасне виявлення західньо - німецькою пресою згаданої вгорі останньої американської пропозиції щодо Берліну.

Вільний Китай на Тайвані погоджується приймати китайських втікачів

Гонґ Конґ. — Вільний Китай з осідком на Тайвані (Формозі) зголосив офіційно готовість прийняти всіх втікачів з комуністичного Китаю. Справа масової втечі китайців до Гонґ Конґу стала голосною в усьому світі після того, як власті Гонґ Конґу почали завертати втікачів назад під комуністичне правління. Правління Гонґконґу виправдується перевантаженням міста та браком можливости запевнити хоч би найпримітивніші умовини мешкання й прожитку в Гонґ Конґу. Від 1 травня ц. р. власті Гонґ Конґу завернули поза „бамбусову заслону" назад 32.000 втікачів. Китайські мешканці Гонґ Конґу, втікачі з давнішого часу, виявляють велике співчуття насильно репатрійованим і помагають їм втікати з транспортів, охоронюваних поліцією. В минулий понеділок китайці в Гонґ Конґу загородили дорогу вантажним автам, якими відвозили втікачів до китайського кордону, — дітьми. Світлина молодої китайки, що гірко плакала, як її репатріювали, оприлюднена в американській пресі, викликала багато зголошень американців, готових помогти їй, але було вже запізно. З півтора мільйона китайських втікачів від 1949 р. режим Чіянг Уай-шека прийняв тільки 15.000. Припускають, що самі комуністи сприяють втечі китайців з голодуючих південних провінцій. Перевіз кожного втікача на Тайвань коштуватиме пересічно дол. 350-500.

Телевізійні стації передаватимуть лет Карпентера по космічних просторах

Кейп Канаверал, Флорида. — При гарній погоді і чистому небі телевізійні глядачі матимуть можливість слідкувати при своїх апаратах за летом командора М. Скотта Карпентера не тільки під час випущення кабіни вгору, як це було попередніх летів, але і під час лету цієї кабіни довкола Землі. Це буде можливе тому, що великий дослідний телескоп летунства, який знаходиться на летунській базі в Петрику, на 15 миль на південь від Кейп Канаверал, буде сполучений із телевізійною станцією і буде слідкувати за летом командора Карпентера і передаватиме весь лет, який зможе бачити з цього місця. Ця телевізійна станція буде передавати свої фота до інших телевізійних с т а н ц і й. Глядачі зможуть бачити, як відривається головна ракета від ракети - підсилювача, а пізніше зможуть бачити, як від головної ракети Атлас відорветься кабіна „Аврора 7", і тоді зможуть глядачі бачити окремо кабіну і ракету, як вони летітимуть довкола Землі на висоті 100 миль. Телескоп летунства є такий сильний, що може розрізняти предмети в промірі двох стіп на висоті 200 миль. Цього телескопа вживають до слідкування за сателітами під час їх летів. Сила цього телескопа є така могутня, що науковці могли на основі знимки совєтського сателіта зробити висновок про докладну довготу того сателіта. Бюро погоди заповідає, що погода має бути добра в четвер, і що дим із пожеж лісів розвіється, так, що існувала в середу вранці певна правдоподібність, що заповіджений на четвер перед полуднем лет Карпентера відбудеться.

Американське Лікарське Товариство проти заяви Президента в справі медичної опіки

Ню Йорк. — Американське Л і к а р с ь к е Товариство, яке об'єднує 195,000 лікарів, 21-го травня цілу годину надавало через 190 телевізійних стацій авдицію, в якій гостро виступило проти промови президента Кеннеді в неділю в Ню Йорку в обороні законопроєкту про медичну опіку над старшими в рямках соціяльного забезпечення. Лікарі домагаються, щоб Конґрес відкинув урядовий проєкт про медичну опіку, бо той проєкт, на думку лікарів, є „жорстокою містифікацією і ілюзією". В заяві лікарів критикується телевізійну стацію в Бостоні, родиннім місті Президента, за те, що вони не хотіли передавати лікарської авдиції. Це вперше в історії телевізійних передач надавали таку коштовну авдицію, яка коштувала АЛТовариство майже $100,000. Лікар д-р Едвард Р. Енніс із Маямі, Флорида, казав, що законопроєкт Кінга - Андерсона, який підтримує уряд, є „марнотратний", бо, згідно з цим законом, медичну допомогу діставали б із соціяльного забезпечення численні ті особи, які її зовсім не потребують. Д-р Енніс боїться того, щоб уряд не вмішувався до лікування хворих в шпиталях. У р я д о в и й законопроєкт не вирішує справи лікарських гонорарів, і лікарі заробляли б за новим законом більше, як тепер. Лікарі не побоюють урядового проєкту із економічних причин, тільки тому, що він є першим кроком до „англійської націоналізованої медицини", казав д-р Енніс. Ми знаємо, що наш молодий Президент є дуже популярний, — к а з а в промовець, і що його популярність є тепер на вершинах, але просимо, щоб популярність не зрівнювати з безпомилковістю".

На Новій Ґвінеї ідуть бої між Голляндією та парашутистами Індонезії

Гааґа. — З Голляндії відлетіли нові військові підкріплення на Нову Ґвінею, де почались поважні бої з щораз численнішими індоневійськими військами, скидуваними з парашутами. Тих пашутистів скидають на острівці біля зах. берегів та на сам західній беріг Нової Ґвінеї, щоб створити там мостові причілки й випадні бази для наступу проти міст на Новій Ґвінеї. Бої ведуться біля міст Факфак і Соронґ. Індонезійський комунікат повідомив про захоплення міста Темінабан та про великі втрати голляндців. Голляндський комунікат запевняв, що покищо голляндці не мали втрат в людях, але признає, що Індонезія продовжує акцію скидання парашутистів і збільшування таким чином висаджених військ. Голляндський контр - адмірал Ленденрт Різер пропонує перевести бомбардування індонезійських баз, з яких відлітають транспортні літаки з парашутистами, та водночас відрізання парашутистів від достав.

У БІРМІ ЗГИНУВ СИН ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ У ТАНТА

Ранґун. — В минулий понеділок внаслідку нещасливого випадку згинув 21-річний син генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, Тін Мавнґ Тант. Він мешкав з батьками і старшою сестрою, студенткою Гантер коледжу в Ню Йорку та вернувся до рідної Бірми 12 лютого ц. р., щоб записатись там на університет в Ранґуні. Він поїхав до стрижія і вертався автобусом до дому свого вуйка, де мешкав. На закруті автобус сильно закинув і молодий Тін вилетів з воза та вдарився головою об мостову. Перевезений до шпиталю в 5 годин після того випадку помер, не відзискавши притомности.

Комуністи посилюють акцію проти режиму Франка в Еспанії

Мадрид. — П і д п і л ь н а еспанська Комуністична партія розкинула в минулий вівторок по всіх більших містах Еспанії летючки з закликом до посиленої боротьби проти „фашистівського" режиму голови держави генерала Франсіска Франка. Еспанські комуністи говорять у тому своєму заклику про „одностайний фронт всіх опозиційних сил", але всі не-комуністи рішуче відпекуються від співпраці з комуністами. Хоч еспанські комуністи слабі, проте теперішня їхня акція є безсумнівно керована з Москви та координована з кампанією проти режиму Франка на міжнародню скалю. Еспанська преса звертає увагу, що майже в тому самому часі відбулись бурхливі демонстрації невеликими гуртами осіб та пошкодження будинків еспанських амбасад і консулятів в Буенос Айрес, Копенгаґені, Сантяґо де Чіле, Парижі, Женеві, Ню Йорку, Атенах, Ґотеборзі, Міляні, Неаполі і Римі. Автоматично виринає певність, що тією акцією керувала одна рука. Еспанські керівні чинники легковажно ставляться до самих комуністів, але лякаються, чи ті авантури не вплинуть погано на туристичний рух. В минулому році 8 мільйонів закордонних туристів відвідали Еспанію і залишали в ній 500 мільйонів долярів — це такий приплив готівки, що Еспанія дуже дорожить туристами. 24 комуністичним аґітаторів арештовано в Барцельоні, Більбао, Леоні, Мадриді й на терені провінції Астурії, найбільш заторкненій страйком рудокопів.

МекНамара проти голови Крайового Товариства Опіки над Крайовою Ґвардією

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара вислав депешу до голови Крайового Т-ва Опіки над Крайовою Ґвардією, генерала Вілліяма Г. Гаррісона, в якій виніс йому гостру догану за його становище в справі чисельного стану Ґвардії. Генерал Гаррісон оскаржував секретаря оборони в тому, що „неправильно інформує" громадянство про справу Крайової Ґвардії. МекНамара заявив, що якби генерал Гаррісон „докладно поцікавився урядовим пляном реорганізації Крайової Ґвардії, то не робив би такого оскарження". Уряд плянує зменшити Крайову Ґвардію з 400.000 до 367.000 вояків. В тій цілі мали б зліквідувати коло 400 з'єднань Ґвардії величини одної компанії кожне. Але загальна бойова сила Ґвардії не була б зменшена, твердить МекНамара, бо реорґанізація скріпила б бойову здатність ґвардійських з'єднань. Зліквідували б ті ґвардійські відділи, які мають перестарілу зброю. Покищо не є відомо, як зареаґує генерал Гаррісон на депешу секретаря оборони.

У летунській катастрофі в Німеччині згинули 26 вояків ЗДА

Бонн. — Недалеко Мюнхену скоїлась в минулий вівторок вполудне, серед прекрасної погоди, летунська катастрофа: на висоті яких 20.000 стіп стався вибух на великому транспортному літаку „Констеллейшен". Чотиримоторовий літак впав на землю і його огорнуло море полумени, так, що рятункова акція довший час була неможлива. На літаку знаходились 26 вояків і летунів, включно із 4-особовою залогою. Літак належав до американської бази Рота в Еспанії і переводив вишкільний лет з Франкфурту. Причина катастрофи покищо не устійнена, хоч вибух в повітрі вказував би на ворожий саботаж. Терен катастрофи окружено військом.

Військо охороняє совєтську виставку в Бразилії

Анатолій Крівтозов, урядовець совєтської торговельної виставки в Ріо де Жанейро (вгорі, з окулярами в руках) бореться з бразилійськими поліцистами, які вимагали, щоб він склав зізнання щодо знайденої на терені виставки бомби.

Ріо де Жанейро. — 21-го травня поліція закрила була совєтську промислову і культурну виставку після того, як там знайдено бомбу в одній із виставкових заль. 22-го травня відкрито виставку, але вона є тепер під охороною поліції і війська. Емеритований майор летунства Хозе Ч. Лямейрао признався до того, що він підклав був бомбу. Про підкладену бомбу вчасно повідомлено команду летунства, і її можна було унешкідливити. Бомбу знайдено в гідроелектричному моделі. Бомба складалася з 12-ох паличок динаміту, які були за допомогою дротів сполучені з алярмовим годинником детонатором, який не діяв своєчасно. Совєтська виставка має тривати ди 3-го червня ц. р.

Сенат задемонстрував проти Індії та її міністра Крішни Менона

Вашингтон. — Сенатська комісія закордонних справ відкинула урядовий проєкт на підвищення допомоги Індії на 90 мільйонів дол. Правда, передтим зревідовано попередню ухвалу, щоб взагалі скоротити допомогу для Індії на 25 відсотків і залишено суму таку, як її отримала була Індія в програмі закордонної допомоги в минулому році, себто близько 727 мільйонів дол. Індія стоїть щороку на першому місці між тими країнаме, що їм допомагає Америка. Однак у цьому році, в дебатах над новою закордонною допомогою збоку Америки на загальну суму дол. 4,878,500.000, різкі завваги впали на адресу Індії, яка вміє користати з найщедрішої допомоги від Америки і на ній базувати свої економічні пляни та всю господарку, але водночас виявляє щораз більшу нехіть до політичної співпраці з Заходом. Вказувано на відкинення Індією заклику през. Кеннеді, щоб спір за португальські колонії Гоа Дамао і Дію розв'язати мирно, а не збройно; на вперту відмову Індії мирно поладнати конфлікт з Пакістаном за Кашмір; на постійні комунофільські виступи міністра оборони Крішни Менона на терені Об'єднаних Націй. Голосування 9 голосами проти 7 на скреслення 90 мільйонів з допомоги Індії було саме такою політичною демонстрацією проти індійської еґоїстичної та поплентацької політики.

● **В Гокенсеку, Н. Дж.,** експедиція Американського Природничого Музею викопала п'ятитонові кості мастодонта і 14-ох інших менших тварин, які погинули від 6.000 до 8.000 років.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** повідомив, що велика княжна Люксембурґу Шарльотта прийняла запрошення цієї осени відвідати ЗДА. Ця офіційна державна візита триватиме 5 днів, починаючи від 30-го жовтня. Княжна гостюватиме 2 дні у Вашинґтоні як гостя Президента, а пізніше подорожуватиме по цій країні.

● **Президент Кеннеді** має несподіваний клопіт, бо вислані американські кріси до країн південної Азії є задовгі для тамошніх вояків, які деколи не можуть рукою дістати до спускового курка, щоб вистрелити. Це припізнює темп окремих вистрілів і зле впливає на влучність пострілів. Треба буде продукувати коротші кріси для азійських союзників, а покищо треба пристосовувати довші кріси до вжитку менше високих стрільців.

● **Три республіканські сенатори** Гікенлупер, Кейпгарт і Куртіс заявили, що президент Кеннеді не говорить американцям про те, що новий законопроєкт про медичну опіку над старшими особами не передбачає заплати лікарям, тільки заплату за шпитальне лікування. Ці сенатори кажуть, що ні можна говорити про „медичну опіку", коли пацієнти мусітимуть оплачувати самі лікаря.

● **В Мехіко** був новий землетрус, який спричинив смерть трьох осіб, а 12 осіб були поранені, в тому 5 важко. Між загинулими є один канадієць, який, втікаючи з бюра сходами вниз, згинув від серцевої атаки. Це вже другий землетрус впродовж 8-ох днів.

● **Нюйоркський губернатор** Нелсон А. Рокефеллер був на посвяченні дому Сестер Милосердя в Доббс Феррі, Н. Й., яким давав допомогу його покійний батько Джан Д. Рокефеллер, молодший. Кардинал Френсіс Спеллман посвячував цей дім. Губернаторові, як представникові родини Рокефеллерів, дякували Сестри за цю допомогу його батька.

У СВІТІ

● **У Західньому Берліні** судять шістьох німців за жорстокі діла, доконувані під час гітлерівського режиму. Головним оскарженим є 56-річний керівник лянку д-р Альберт Фільберт, якому акт обвинувачення закидає вбивство 10.300 осіб, головно жидів, у Польщі й Україні. Обвинувачений не перечить, що видавав накази до вбивства, але твердить, що це стосувалось „лише" яких 1.000 осіб. Тому, що в Західньому Берліні не можна засуджувати на кару смерти, йому грозить досмертна в'язниця.

● **У Франції** відбулись в минулому тижні два страйки, кожний по 24 години, які проте заподіяли громадянам великої шкоди. Спершу страйкували залізничники, потім поштарі. Внаслідку на залізничних стаціях і в поштових урядах накопичились такі маси посилок і листів, що треба найменше тижня, щоб розвантажити ту залеглу пошту.

● **В Італії** заведено законну заборону реклямувати тютюн і тютюневі вироби. Тому зникли неонові - світляні оголошення, газетна реклама та оголошення в радіо і телевізії. В пояснювальній записці того закону кажеться, що це неморально захвалювати покупцям щось, що приносить шкоду для здоров'я.

● **Д-р Роберт Серваціюс,** німецький оборонець нацистського злочинця Адольфа Айхмана, засудженого в Єрусалимі на смерть, заявив у рідному своєму місті Кельні, що коли Найвищий Суд в Ізраїлі затвердить засуд смерти, він зголосить просьбу до іраїльського президента Іцака Бен Цві на помилування Айхмана.

● **68-літній князь Кавденгов-Калерґі,** засновник панейропейського руху ще в 20-х рр. цього сторіччя і завжди ще президент відповідної міжнародної організації, подав на сторінках гамбурзького часопису „Ді Вельт" ідею, щоб Франція, Західня Німеччина і Італія започаткували об'єднання Европи власною тридержавною політичною унією. За першими літерами тих трьох держав у французькій мові, цей державний твір називався б „Фраліт". Але ця ідея не знаходить прихильного відгуку, бо насправді це було б воскресенням держави Карла Великого з-перед 1.000 років, перед її поділом саме на ті три держави, з яких постали нинішні Франція, Німеччина й Італія.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Партнер чи посередник

Французький президент де Голь — це безумовно велика індивідуальність. Після капітуляції Франції в 1941-му році й повного заламання французької „психе" де Голь очолив рух за безнадійну, здавалося тоді, війну проти німецького ворога й моральне відвесення народу. Після перемоги він не хотів віддатися диктатові партій і відійшов від публічного життя. Але повернувшись, врятував удруге Францію від партійно-політичного хаосу і громадянської війни. Оперши ся спочатку на своїх земляків - націоналістів з Альжиру, він незабаром зрозумів безнадійність колоніяльної політики в Африці, провів усамостійнення цілого ряду французьких колоній, врешті погодився з альжирськими мусульманами про створення альжирської держави. Закінчив історичне ворогування з Німеччиною і зробив її найближчим союзником Франції. Він має відвагу проповідувати непопулярні гасла й з залізною рішучістю реалізувати їх. Йому закидають диктаторські методи правління, але він раз-у-раз звертається безпосередньо до народу. На особливі симпатії заслуговує де Голь тому, що він — на відміну від британських та американських державних мужів — ніколи не говорив і не говорить про „співіснування" з Москвою і єдиний з усіх західніх лідерів відмовився від участи в конференції роззброєння з большевиками та від розмов з ними в справі Берліну, заявивши одверто, що не вірить в успіх тих розмов.

Але, як вже немало великих мужів перед тим, де Голь виступає інколи з ідеями і заявами, які спричиняють заколот, бо невідомо, що саме ті заяви мають означати, який їх конкретний політичний зміст. Такою була минулого тижня під час подорожі по Франції заява де Голя, що Франція не може дозволити, щоб її „тягнула на шнурку інша держава", і що Европа має змагати до того, щоб стати „арбітром між двома могутніми силами". Безпосереднім відгуком тих промов де Голя був закид на його адресу колишнього прем'єра Гю Молле, що де Голь „хворіє на американофобію", яка може стягнути на Францію велике нещастя, і пересторога також колишнього прем'єра П'єра Пфлімлена, що сполучення французької „політики величі" з антиамериканськими виступами може тільки привести до зросту ізоляціоністичних настроїв в ЗДА, до здійснення концепції „відірвання" Америки від европейських справ. Ясно, що це було б катастрофою для Европи взагалі, а для Франції зокрема, бо ж її доля залежить від союзу із ЗДА і від доброї волі ЗДА боронити Европу і Францію.

В цьому якраз і полягає той бентежливий момент: що саме означає гасло „Европа — третя сила", — коли справа Европи найтісніше пов'язана із справою Америки, як одна справа одного вільного світу?! Як можна бути „арбітром" чи „посередником" у власній справі?! Нема нісенітнішого твердження, як те, що нинішня міжнародна ситуація зводиться до конфлікту між Совєтським Союзом і З'єдиненими Державами. Не існує такого конфлікту, зате існує конфлікт між комуністичним світом, очолюваним та керованим Москвою, і вільним світом, що його очолюють і ним керують З'єдинені Держави. Існує конфлікт між російсько-большевицьким мілітаризмом і всіма тими, кому він погрожує, в першу чергу західньою Европою. Існує конфлікт між ідеєю тоталітарного комунізму, як месіяністичної віри в своє післанництво володіти в цілому світі, та ідеєю демократії, як віри в нарід, віри в людину — вільний нарід і вільну людину.

Тож немащо говорити про Европу, як „третю силу", її ролю „арбітра" або „посередника". Ця теорія не приспорить слави де Галеві, бо вона в самому своєму засновку фальшива і практично нездійсненна. Можна говорити про Европу включно з Францією тільки, як про партнера й союзника Америки, з якою вона становить протикомуністичну політичну й культурну цілість.

Хрущов у Болгарії

Минулотижневі відвідини Хрущова в „народній республіці Болгарії", що тривали шість днів, були з політичного боку найбільш безсенсовною подією в історії міжнародної дипломатії останнього часу. Болгарія не відіграє майже ніякої ролі і, по суті, не має ніякого значення. Усі важливіші справи у взаєминах між цією сателітною республікою і СССР, та між Болгарією і іншими сателітними країнами — як за Сталіна, так і тепер за Хрущова — вирішуються з допомогою телефонного виклику чи директиви з Москви, не запитуючи болгарської компартії і болгарського уряду про їх думку.

Тим часом ні з сього, ні з того в Москві рішили вирежисерувати на велику скалю, з помпою і широким пропагандивним розголосом, відвідини совєтської партійно - урядової делегації під проводом Хрущова саме в тій далекій до будь-яких міжнародних проблем країні. Цілий тиждень Хрущов із своєю делегацією роз'їздив по Болгарії, її столиці Софії й околицях, виступаючи майже кожного дня з промовою чи й двома, в яких поза кількома чемностевими заявами ніякого відношення до Болгарії не було. Зате майже в кожній із цих промов Хрущов виступав проти Німеччини, проти ЗДА, в справі Берліну, Ляосу, в справі висадження американської піхоти в Сіямі. З тими самими мотивами закінчилися й взаємні совєтсько - болгарські „переговори", ведені партійно - урядовими делегаціями обидвох країн. В підписаному обидвома цими делегаціями комунікаті говориться про все — і про західньо-німецький імперіялізм, і про агресивні акти ЗДА в Сіямі, і про холодну війну, загострену переданням ракет „Поляріс" державам НАТО і — ніже слова про саму Болгарію чи совєтсько - болгарські взаємини. Усе це свідчить, що відвідини Хрущова були придумані спеціяльно для того, щоб дати йому можливість виступити із потрібними Москві заявами міжнародно - політичного значення.

Якщо ж іде про взаємини Болгарії із її сусідами, то Хрущов говорив виключно з метою або відстрашити Грецію і Туреччину від НАТО і від союзу із ЗДА, або для того, щоб приєднути Югославію до комуністичного бльоку. І знову ж всі ці проблеми не мали безпосереднього відношення до самої Болгарії, до розвитку її відсталої економіки чи до піднесення добробуту широких мас її населення, яке ще й досі живе в злиденних умовах. Своїми заявами про конечність поліпшення відносин із Югославією — однією з найбільших на Балканському півострові країн — як підкреслював Хрущов, він підтвердив, що Москві куди більше, як про Болгарію, йде саме про Югославію, яку Совєти за всяку ціну стараються втягнути до свого політичного табору і поставити проти ЗДА, які її досі ратували своїми позичками та дотаціями від економічного краху.

Дехто з коментаторів твердить, що однією з цілей відвідин Хрущова в Болгарії було намагання зліквідувати там рештки досить глибоко закоріненого сталінізму, значить культу особи Сталіна. Але такого роду твердження цілком абсурдні, якщо взяти до уваги справу Мілована Джіласа, засудженого, безперечно, на вимогу Москви або для здобуття московської прихильности югославським комуністичним режимом на дев'ять років тюрми за ревеляції в справі... Сталіна, зокрема щодо керованої Сталіним московської загарбницької політики у відношенні до „звільнених" чи насправді окупованих совєтськими арміями балканських країн. Куди більш згідним з правдою було б твердження, що головною ціллю відвідин Хрущова було намагання задержати на Балканськім півострові той стан посідання, що його закріпили за Москвою під проводом Сталіна совєтські армії у висліді другої світової війни. У большевицькій пропаганді цей стан визначають словами „вічна дружба", значить — вічна залежність від Москви.

Ю. Пундик

ЕВРОПЕЙСЬКА ГОСПОДАРСЬКА СПІЛЬНОТА І ЗДА

(1)

Західня Европа започаткувала політичний експеримент, який може мати далекосяглі значення для майбутнього укладу сил у світі. Ми звикли називати нашу добу добою націоналізмів і розвалу імперій. І цілком слушно: десятки нових вільних держав постали за останніх десять років на руїнах старих імперій; інші, поневолені ще єдиною існуючою імперією, Москвою, домагаються свободи.

І ось коли в Азії й Африці завершується відосередній процес національного самовизначення, в Західній Европі відбувається доосередній процес добровільного об'єднання в спільноту націй з довголітніми національними традиціями. Покищо це об'єднання проходить тільки в господарській площині, але головні ініціятори його бачать у ньому перший крок до майбутнього політичного об'єднання в Об'єднаних Державах Европи. Можливість здійснення цих надій залежатиме від успіху чи неуспіху теперішнього господарського об'єднання шести держав — Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії й Люксембургу, — т. зв. Европейської Господарської Спільноти (ЕГС).

Успіх ЕГС матиме свої наслідки далеко поза межами Европи: ЕГС стане зразком для подібних господарських об'єднань і на інших континентах світу, а що найголовніше воно стане доказом переваги вільного об'єднання у вільній системі над тоталітарною комуністичною концепцією розв'язки національних і господарських проблем.

Римський договір з березня 1957-го року, яким була заснована ЕГС, передбачав створення до кінця 1969-го року одного інтегрального господарського ринку шляхом ліквідації всіх митних і торговельних обмежень між членами-державами ЕГС, включно з ліквідацією обмежень на переїзд з одної держави до другої. Реалізацію цього пляну в перших роках існування ЕГС виявилася успішнішою, ніж його автори сподівалися. Так, наприклад, первісний плян передбачав, що мита мають бути зменшені на 50% до кінця 1965-го року; тепер сподіваються це зробити ще до кінця цього року, так що повна інтеграція наступить вже десь у 1967-му році, замість 1970-го року, як це було заплянowано.

Ця інтеграція не відбувається безболісно для її членів, а радше для деяких ділянок їхнього народного господарства. Так, бельгійська вугільна промисловість примушена буде зменшити видобуток вугілля з 29 мільйонів тонн до 23,4 мільйона тонн річно і закрити деякі малопродуктивні копальні, які до цього часу існували тільки завдяки митній охороні; внаслідок цього коло 20.000 бельгійських вуглекопів утратять працю.

Щоб облегшити проблеми тимчасового безробіття, спричиненого переорганізацією промисловости по лінії міжнаціональної інтеграції, при ЕГС створено Европейський Соціяльний Фонд, який фінансуватиме частину коштів перевишколу безробітних робітників. Крім того існують спеціяльні фонди для допомоги підприємствам, економічно загроженим митною унією. Наприклад, спеціяльний фонд для бельгійської вугільної промисловости фінансово допомагатиме реорганізації вугільної промисловости і платитиме звільненим вуглекопам річну допомогу у висоті від 60 до 100% їхньої заробітної платні, а також кошти переїзду і влаштування на новій праці.

Дотеперішній господарський успіх ЕГС пояснює, чому його члени намагаються приспішити процес повної інтеграції. Вже сама величина суцільного ринку з 169-мільйонами споживачів створює передумови для запровадження модерніших методів масової продукції, що дасть змогу зменшити кошти і ціни, збільшити споживання і попит, підвищити заробітні платні робітникам і в сумі піднести життьовий стандарт; іншими словами ЕГС хоче створити для своєї промисловости ті самі передумови росту, які мала американська промисловість.

Перші докази успіху европейського пляну видно вже хоч би з таких фактів:

Від 1957-го до 1960-го років промислова продукція Франції зросла на 20%, Німеччини — на 23%; за час 1953 - 60 рр. промислова продукція ЕГС зросла на 70%, в той час як продукція ЗДА зросла лише на 15%, а Англії — на 22%. Пересічний річний ріст продукції в країнах ЕГС в останніх роках був 8%, а в ЗДА тільки — 2.5%.

Тоді як ЗДА мають проблему безробіття (коло 6% робітників), країни ЕГС примушені імпортувати робітників з інших країн; сама Західня Німеччина спровадила 800.000 робітників, — у додатку до мільйонів втікачів із Східньої Німеччини, — і потребує ще яких 700.000.

Запас золота Франції, Німеччини, Італії і Голляндії разом взятих, зріс з 8.7 мільярда долярів у 1957-му році до 14.1 мільярда в 1960-му році, тобто на 63%, здебільша коштом ЗДА, які протягом того часу втратили майже 5 мільярдів долярів свого золотого запасу. У вересні 161-го року країни ЕГС мали 16 мільярдів долярів золота, — лише на півтора мільярда менше від ЗДА, — і 9 мільярдів долярів надвишки в короткотермінових грошових розрахунках із ЗДА.

Найбільш драматичним доказом успіху ЕГС було рішення Англії розпочати переговори про приступлення до ЕГС. В 1957-му році, в опозиції до ЕГС, Англія очолила другий европейський господарський бльок, Вільну Торговельну Спілку (ВТС), до якої, крім Англії, входять Данія, Швеція, Норвегія, Австрія, Швайцарія й Португалія. Членам ВТС не підходила форма повної господарської централізації ЕГС та її далекосяглі пляни політичного об'єднання. Для Англії, зокрема, участь у ЕГС вимагала б зірвання її митних відносин з іншими країнами Британського Коммонвелту і правдоподібно розв'язання Коммонвелту не тільки як господарського бльоку, але й як політичної організації, тобто ліквідації останнього символу колишньої імперіяльної слави британської корони.

З другого, однак, боку, держави ЕГС були дотепер найкращими покупцями англійських товарів. Ізоляція від ринку ЕГС вдарила б по господарству Англії. Останні роки це показали. Коли, наприклад, в 1958 - 60 рр внутрішня торгівля між членами ЕГС зросла на 44%, англійський експорт до тих країн зріс лише на 22%. Майбутня повна ліквідація митних обмежень обмежить доступ англійським продуктам на ринок ЕГС, якщо Англія до того часу не здобуде членських прав в ЕГС.

Нема сумніву, що переговори про приступлення Англії до ЕГС затягнуться; Англія намагатиметься виторгувати якнайбільше свободи у своїх торговельних відношеннях з країнами Коммонвелту, а члени ЕГС намагатимуться не допустити до „розводнення" союзу; у цьому їх підтримують ЗДА. Недавно заступник секретаря фінансів ЗДА, — Болл, відвідував Англію і при від'їзді з Лондону висловив надію, що Англія таки приступить до ЕГС. За Англією правдоподібно підуть і деякі інші члени Вільної Торговельної Спілки, якщо не в характері повноправних членів, то принаймні як „члени - кандидати".

У минулому ЗДА послідовно підтримували справу господарського об'єднання Европи і ЕГС. З господарського огляду економічне скріплення Европи знімало б із ЗДА потребу господарської допомоги Европі. Крім того, багата Европа зможе перейняти від ЗДА частину тягару фінансування господарсько відсталих країн. З політичних же міркувань об'єднана і сильна Европа стане відпорною на комуністичну агресію і облегшить ЗДА їхні військові зобов'язання на европейському фронті холодної війни.

Все ж таки, якщо американська хресна мати ЕГС і любується розвитком своєї похресниці, Европейської Господарської Спільноти, то не можна сказати, що ця дитина не завдає і їй деяких клопотів. Країни Західньої Европи були дотепер відборцем майже однієї третини американського експорту. Зріст багатства і купівельної спроможности цих країн означав би зріст і американського експорту до них, якщо американські вироби зможуть конкурувати з виробами ЕГС. Дотепер американські вироби мали два фактори в свою користь:

1) При наявності великого домашнього ринку, американська техніка пристосована була до дешевих методів масової продукції, тоді як европейська промисловість, маючи обмежений ринок, не могла цих методів застосувати.

2) Міждержавні митні обмеження між країнами Европи збільшували ціни німецьких виробів у Франції, французьких в Італії, і навпаки, цим ще більше утруднюючи їм конкуренцію з американськими виробами.

Створення одного великого ринку із 170-мільйонами, а якщо включити ще країни ВТС, то з 260-мільйонами споживачів, ліквідація внутрішніх митних обмежень і, врешті, встановлення суцільної митної охорони проти імпорту з інших країн, включаючи й ЗДА, значно облегшить европейським продуцентам конкуренцію з американськими продуктами. Коли до цього додати, що платня робітника в Европі значно нижча від платні робітника в Америці (в 1958 р. пересічна заробітна платня американського автомобільного робітника була $2.44 на годину, тоді як англійський діставав $1.09, а німецький — ¢69) і що великі західньоевропейські промислові підприємства модерніші від американських, то стає очевидним, що деяким американським підприємствам буде досить важко конкурувати з европейськими, принаймні на ринку ЕГС.

НОВІ ВИДАННЯ ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ АКАДЕМІЇ НАУК УСР

Інститут Історії АН Української ССР це лише незначною мірою наукова інституція. Бо і як можна бути науковою інституцією в повному розумінні цього значення, коли „головним завданням Інституту, — читаємо в „Українському Історичному Журналі" ч. 6, за минулий рік, — є підготовка ... праць з актуальних питань історії УРСР і СРСР та загальної історії, які ... висвітлювали б героїчну боротьбу українського народу спільно з братнім російським народом за побудову нового життя, доводили б — читаємо там же далі — історичну приреченість капіталізму та неминучість перемоги комунізму у світовому маштабі". Тобто совєтські українські історики мають наперед рецепт від партії, за яким вони повинні „творити історію". Кожний рецепт, очевидно, є суб'єктивним, а історія — це не аптека.

За 1960 - 61 рр Інститут дослівно витиснув з горем та бідою заледве 20 окремих видань. З-поміж них можна було б привітати вперше перекладену на українську мову 200-сторінкову книгу французького історика П'єра Шевальє під заг. „Історія війни козаків проти Польщі" (1648-1651 роки) в перекладі А. Барабоя, коли б там не було багатьох купюр та натягнених „пояснень". На увагу заслуговує тритомова праця Я. Голубоцького про козацтво та Запорозьку Січ, але справжня її вартість полягає тільки в цитованих документах, старанно зібраних автором; трактування ж теми — цілковито хибне, а постійне підкреслювання нібито існуючих на Січі великих соціяльних протиріч лише підкреслює, що автор змушений дивитися на історію України позиченими московськими очима. Також і в монографії О. Апановича „Запорозька Січ у боротьбі проти турецької агресії" (друга половина 17 сторіччя), поруч із вартісними описами політики Турецької імперії та Кримського ханства, скерованої то на загарбання, то на послаблення України, — існує дуже багато перекручень історичної правди. Адже відомо, що Турецька імперія та Кримське ханство в певних роках виступали як союзники України в її боротьбі проти Московського царства, творили з Україною коаліції за таємною намовою Франції і т. д. За Апановичем же напрошується хибний висновок, що Запорозька Січ боролася проти напасників в ім'я „возз'єднання з Росією".

З усієї 400-сторінкової праці О. Касименка „Історія Української РСР" заслуговують на увагу окремі сторінки, в яких автор розповідає про давні часи України - Руси, трипільську культуру і т. п. Коли ж він починає розповідати про „боротьбу українського народу за возз'єднання" з Росією (хоч тоді навіть такого терміну не було, а була Московія) і аж до останніх років Української ССР включно, — годі дошукуватися там думки об'єктивного і безстороннього ученого.

Всі інші видання Інституту Історії АН УССР, як „Революційні демократи на Україні", „Народні рухи на Лівобережжі", „Соціялістична перебудова і технічна реконструкція с-г України", „Експансія США в Европі під виглядом допомоги" та інші — це лише виконання пропагандивних гасел Кремлю.

Українським історикам за кордоном варто було б звернути увагу на книжку А. Шлєпакова „Українська трудова еміграція в США і Канаді", що охоплює період від кінця 19-го сторіччя. Можна б звідти навіть використати деякі статистичні дані. І треба наново написати несфальшовану історію українства в Канаді й ЗДА — історію перших переселенців, у якій правдиво показати визначну ролю обох українських Церков у боротьбі проти денаціоналізації українців за океаном, розповісти про перші українські національні товариства й організації, перші культурні здобутки. Праця ж А. Шлєпакова може послужити в науковому світі за приклад однобокости і необ'єктивности.

Леонід Полтава

ІСТОРІЯ „ЛІТНЬОГО ЧАСУ"

Від часів президента Бенджаміна Френкліна аж по наші дні точиться в американському суспільстві дискусія над тим, чи так званий „літній час" потрібний у цій країні. Щороку мільйони громадян 29-го квітня переводять вказівки своїх годинників на годину вперед, а потім 28-го жовтня, посувають їх на годину назад. У деяких стейтах скорочують цей „літній час", але є такі завзяті аматори довшого сну, що й досі не мають охоти улаштовувати літньою порою своє щоденне життя — за сонцем.

Мало кому відомо, що першим поборником „літнього часу" на території ЗДА був Бенджамін Френклін. Це було в часах Американської Революції, і в цій реформаторській справі найбільшу ролю відіграв він, тодішній амбасадор молодої, в огні й бурі революції народженої Американської Держави. Як представник своєї держави в країні „золотої волі", Франції, Бенджамін Френклін прийшов до переконання, що мешканці Парижу забагато спалюють свічок по своїх домах — вечірньою порою...

Цей дипломат і науковець обчислив, що парижани літньою порою зовсім непотрібно зуживають 1.280 „свічкових годин". В своєму офіційному звіті до Вашингтону він писав: „Це просто смішно, що такий мудрий народ марнує таку велику кількість дорогих і нездорових для людини свічок, замість насолоджуватися чудовим світлом сонця. Френклін робив старання, щоб парижани прийняли „літній час", тобто в найкращих місяцях пересунули вказівки своїх годинників на одну годину вперед, але його пропозицію висміяли.

У 1907-му році брітієць Вилієм Віллет написав памфлет під заголовком „Марнування літнього часу". Він пропонував своїм землякам, щоб літньою порою вони пересунули вказівки годинників на вісімдесят хвилин вперед, даючи таким чином змогу любителям природи насолоджуватися довше Божим світом, красою літа. „Це сором і ганьба, — відписав йому в лондонській пресі один британський астроном, — бо єдиною категорією людей, яка пішла б за такою думкою, були б ліньохи й волоцюги"... Але смілива пропозиція Віллета знайшла ентузіяста в особі молодого державного мужа Англії, Винстона Черчилла! В теплому листі до того „смільчака" Віллета Черчілл писав: „Я шлю вам мої найкращі привіти, бо Ви хочете дати нашим землякам більше світла".

Як відомо, Велика Британія під час першої світової війни стараннями Винстона Черчілла прийняла у себе „літній час", з ощадностевих міркувань в першу чергу. На терені ЗДА гарячим прихильником ідеї „літнього часу" був Роберт Ґерленд з Піттсбургу. Він писав у тодішній американській пресі, що з усіх живучих на землі істот найдурнішою є людина. Вона така немудра, що вліті позбавляє себе цілої години в ім'я старої системи часу". З вибухом першої світової війни Ґерленд почав інтенсивно пропаґувати „літній час", цим разом для добра американської економіки, в обличчі світової воєнної хуртовини. Конґрес ЗДА окремим актом у березні 1918 року прийняв „літній час". Але лише два роки він проіснував на практиці.

Справжню революцію проти цієї інновації викликали були фармери, мовляв, їхні корови не годні тримати так довго молока. Щойно під час другої світової війни, з чисто економічних і оборонних міркувань, — заведено у ЗДА вдруге літній час. Але, на диво, під кінець війни, в 1945 році, не було вже старань цю практику скасувати. Фармери, щоправда, і по сьогодні невдоволені таким станом, бо їм доводиться на одну годину скорше вставати з ліжка. Деякі з-поміж них кажуть, що лише спортовцям і молоді на вулицях „літній час" до вподоби...

Фактично ця система дає мільйонам американців додаткову „соняшну годину", а також поважно зменшує нещасливі випадки на вулицях та шляхах цієї країни, забезпечивши водіям більше „Божого дня" і світла.

С. Т.

Інж. Любомир Савойка

ПОЛЯКИ ПРО УПА

(3)

Ішли завзяті битви, і багато було вбитих по обох сторонах. Горіли недопалені села від Любачова, Грубешова і Томашова Любельського на півночі аж по Сяники на півдні; Від Криниці, Ясла, Кросна на заході по Перемишль на сході. Все змішалося. Чехословацькі і большевицькі відділи замкнули кордони і чеська армія нищила всі відділи УПА, що пробували дістатись на Захід. Внаслідок знищення харчових бункрів і сіл у відділах УПА постав голод, а вслід за тим вибух висипний тиф.

⁂

Читаючи книжку Яна Ґерґарда „Луна в Бєщадах", мимоволі відчувається подив і респект автора до УПА за її організацію, дисципліну, налагодження доставі і магазинування харчів, ліків, створення шпиталів, кватир для стрільців — часто в підземельних бункрах в лісах і селах під хатами; за техніку будови бункрів та організацію зв'язку і розвідки, як теж жандармерії, що охороняла стрільців від несподіваних наскоків ворога; за вплив на населення, яке переховувало упістів і доставляло їм харчі згідно з приділами харчових референтів. Освідомлення місцевого населення переводили окремі частини УПА, а також спеціяльно видаваний для нього часопис „Перемога", редактором якого був Певний.

Як справно діяла інформаційна сітка, наприклад, районового провідника „Ігоря" можемо побачити з такого опису автора:

Поручник Вєржбіцький дістав наказ у половині березня 1946 року вирушити зі своїм відділом проти УПА через Колоничі в напрямку Смольника. Після цілоденного перешукування терену відділ заночував у селі Лубне. Наступного дня він провадив розшуки далі в густих лісах. Ні поручник Вєржбіцький, ні його зверхники не припускали, що за рухами цього відділу постійно стежили упівці. Від солтиса Лубного, де відділ ночував, вони довідалися про його чисельність і цілі. Вночі „харчовий" УПА з Лубного погнав до Колонич, де переказав усі ці відомості. З Колонич кінний зв'язковий з тими вістками прибув до провідника жандармерії Беркута в Габковичах. Звідтам дістались вони вдосвіта до провідника сотні Гриня, а далі й до курінного Рена. Негайно сотня Гриня підійшла до Яворного, оточуючи відділ поручника Вєржбіцького з півночі. Сотня Біра, що тоді знаходилася якраз під Тисною, посунулась форсованим маршем на Волосень, в південному напрямі від села, до якого йшов польський відділ. Сотня Стаха причаїлась по узбіччю Круглиці.

Відділ поручника Вєржбіцького опинився в мішку. Упівці мали майже чотирикратну перевагу. Як тільки польський відділ вийшов з лісу в районі Явірне - Круглиця - Волосень його відразу заатаковано. З понад сотки вояків Вєржбіцького лише шістьом вдалося врятуватись.

Про польське військо пише автор не дуже похвально. Офіцери побрязкували шабельками та погрожували „бандам" УПА, але більше займалися любовними аферами. Вояки думали більше про свої родини та чекали того дня, коли зможуть повернутися додому. Були й дезертири, що переходили до партизанів ВІН. Були й такі, що тільки думали про наживу. Один з харчових офіцерів увесь „зафасований" в Сяноці цукор для полку, що стояв у Балигороді, по дорозі продав і оправдувався тим, що той цукор забрали в нього партизани. Були при польському війську і цивільні паскарі з Варшави. Вони скуповували корови, коні, вівці, залишені депортованим населенням, і перевозили їх до Варшави.

У нездарності головної команди польської армії можемо переконатися з акції дивізії полк. Сєркінського. Та дивізія під кінець березня 1946 р. вирушила з Балигорода і розстрільною розтягнулась на просторі кількох кілометрів уздовж дороги, що йде від Соліни через Поланяськ, Волкову, Терку, Должиці аж до Тисни. Відділи цієї дивізії повинні були перейти ввесь цей простір аж до гори Галич, втискаючись у т. зв. „сліпу кишку" — трикутник, створений кордонами України і Чехо-Словаччини. Всі ліси, провалля, яри та узбіччя гір мали бути перешукані. Ніхто з стрільців УПА не мав уникнути розстрільної на тому широкому фронті. Так принаймні думала команда дивізії. Численні відділи запевняли свободу маневрування на випадок зустрічі з групами партизанів. Артилерія, що брала участь в тій акції, давала полякам цілковиту перевагу.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО АРХІТЕКТА АПОЛІНАРІЯ ОСАДЦІ

В середу 23-го травня ц. р. в Гартфорді відбулося врочисте відкриття новозбудованої, величавої римо-католицької катедри св. Йосифа при участі апостольського делегата, двох кардиналів, кілька десятків архиєпископів та єпископів, соток священиків, губернатора Коннектикату, багатьох сенаторів і конгресменів та тисяч вірних. Участь у цьому великому торжестві католиків Гартфорду брали теж наші Владики, а саме Митрополит Кир Амврозій і єпископ Стемфорду Кир Йосиф.

Ця подія заслуговує на окреме відзначення, особливо серед нашого суспільства тому, що як довідуємося з офіційного часопису гартфордської архидієцезії „Ди Кетолік Транскріпт" (з 17-го травня, ц. р.) пляни цеї монументальної будівлі виготовила одна з найбільших архітектурних фірм в Америці Еґґер енд Ґіґґінс, а головним проєктодавцем був український архітект Аполінарій Осадца (до речі його проєкт був вибраний дорогою внутрішньо-бюрового конкурсу).

Він працює в тій фірмі вже понад дванадцять років та має за собою цілий ряд великих, багатомільйонових проєктів в Ню Йорку й інших місцевостях. Одночасно, будучи ресстрованим архітектом, він виконав декілька будівель під своєю власною фірмою, як от монастир сс. Василіянок в Асторії, українські католицькі школи в Джерзі Ситі та Брукляні, рекреаційний павільйон на Союзівці й т. п.

Треба вважати неабияким досягненням архітекта Аполінарія Осадци факт, що в тринадцятьлітню річницю свого прибуття до Америки (прибув 18 травня 1949) він із своєю дружиною міг брати участь в торжествах відкриття одної з найбільш величавих, церковних будівель в Америці, якої він є творцем.

Стара катедра св. Йосифа згоріла 31-го грудня 1956 р. На її місце, коштом біля дванадцяти мільйонів долярів, за п'ять років постала нова катедра, могутня, новочасна; з залізобетону й каменю.

Її довжина 285 стіп. Висота до вершка хреста 281 стіп виносить її понад усі будівлі в Гартфорді та дає змогу хрестові домінувати над містом. Катедра має 1,750 сидячих місць, а церква під нею 1,600 місць.

До катедри ведуть могутні ($16\frac{1}{2}$ стіп високі, тягарем 16 тонн) бронзові двері, а над ними на тлі величезного, в травертині різьбленого фризу, простягає свої руки, немов всіх пригорнути хоче, велична постать (23 стіп висока) св. Йосифа. Притвір відділений від катедри чудово різьбленою скляною стіною, що дозволяє бачити велич нутра катедри вже з притвору. Входові двері, фриз та скляна стіна виконані мистцями в Італії.

Перша річ, що впадає в око при вході в катедру, це 42 стопи високий бальдахім, виконаний в алюмінію, що чудовою короною творить містичний дах над простим, але достойним головним вівтарем з білого італійського мармуру.

Нутро катедри характеристичне своєю простотою композиції й багатством краси.

Двадцять сім вітражів (13 і пів × 67 стіп кожен), що зображують життя Христа й потрясають глядача своєю незрівняно - чудовою грою кольорів, творять один з найбільших у світі ансамблів вітражного мистецтва. Їх автором є один з найбільших майстрів вітражів Жан Барітель з Парижу.

Тлом для престолу й бальдахіму служить найбільша у світі (40×80 стіп) кольорова плоскорізьба в терракоті, що зображує Христа в Славі (постать Христа 29 стіп висока) теж виконана мистцями в Італії.

Неабияке завдання мав наш архітект. Він не тільки зумів створити монументальну архітектурну композицію ззовні та внутрі, гідну імени дому Господнього, але передбачив та дав змогу найкращим мистцям Европи й Америки прикрасити її своїми творами, а опісля зумів координувати їхні зусилля так, щоб вони творили і з архітектурою і між собою гармонійну цілість.

Століттями стоятиме гартфордська катедра, а українці в Америці, зокрема в Гартфорді, зараз і в майбутньому, можуть гордитись, що проєктував її їхній земляк, який тринадцять років тому поставив перший крок на американську землю, архітект Аполінарій Осадца. С. В.

Голова УНРади в Буенос Айресі

На бальконі - терасі летовища „Есейса" під Буенос Айресом товпилися представники усіх українських організацій в столиці Аргентини. Легенький вітрець травея українськими та аргентинськими прапорцями. Погляди всіх скеровані в далечину: має з'явитися літак, що ним має прибути до Аргентини інж. Осип Бойдуник, голова Української Національної Ради і член Проводу Українських Націоналістів. І от з'являється над обрієм ледве помітна точка, що потім швидко зростає, приймає форму справдішнього літака, робить кілька оборотів і плавко приземлюється. На летовище до літака пускають тільки обмежене число людей. Від українців зустрічають інж. О. Бойдуника делегація з чотирьох осіб: п. Мих. Мушинського, як уповноваженого представника ПУН на Південну Америку, п. Б. Коваля, голови „Відродження", що запросило голову УНРади прибути до Аргентини, п. Я. Лавриченка, голови Т-ва Сприяння У. Н. Раді та п. О. Кама, члена Управи Т-ва „Відродження", що його „Відродження" відрядило в допомогу інж. О. Бойдуникові на час його перебування в Аргентині.

Після полагодження формальних справ інж. О. Бойдуник з'явився в одній з заль, що її дирекція летовища відпустила українській громаді на цю зустріч. Діти панства Мушинських та Черепенків піднесли йому білі квіти. Зворушений гість їх розцілував. Одним із перших привітав гостя, д-р Вас. Іваницький, голова Української Центр. Репрезентації. Вітали також о. Йосип Галабарда ЧВВ, делегат для українців католиків в Аргентині, о. протопресвітер Ворис Арійчук, адміністратор УАПЦ в Аргентині, проф. Є. Онацький, голова Головної Ради УПР, В. Яхно, директор кредитівки „Відродження", М. Самоверський, голова „Просвіти", проф. М. Гаврилюк, голова Спілки Українських Науковців, Мистців і Літераторів; д-р Ст. Віян, голова Союзу Комбатантів; інж. Ольга Бандура, секретарка Союзу Українок; М. Рубінець, секретар „Визволення Европи", а також інші члени цього міжнаціонального Об'єднання — хорват інж. Асансаїв, мадяр кап. Немечек та інші. Гість звернувся до всіх із коротким словом, дякуючи всім тим, хто привітав його на аргентинській землі.

Представники Т-ва „Відродження" запросили свого гостя до своєї домівки на вул. Маса 150. Відбулося прийняття за чаркою вина з привітальними промовами від голови Т-ва „Відродження" п. Б. Коваля, та голови Т-ва Сприяння, п. Я. Лавриченка. Присутні проспівали Дорогому Гостеві „Многі Літа". Інж. О. Бойдуник висловив вдячність за тепле прийняття й надію, що його перебування серед української спільноти в Аргентині ще більше скріпить у ній свідомість потреби національної єдности — не тільки на словах, а і в дільній співпраці — супроти спільного ворога, що гнобить нашу Батьківщину.

В п'ятницю 11-го травня перед пам'ятником генерала Сан Мартіна Визвольника відбулася церемонія зложення вінка від Української Національної Ради. Були присутні представники українського громадянства, головно з Тов. „Відродження" та Сприяння УНРаді і численні репортери, фотографи і телевізіоністи. Вже за день до приїзду інж. О. Бойдуника з'явилися були в аргентинських часописах короткі повідомлення з українських джерел про прибуття голови Української Національної Ради. Того ж дня в ранішніх часописах з'явилися описи зустрічі голови УНРади на летовищі з повідомленням про зложення вінка. Присутність репортерів була численна і в часописах з'явилися описи цієї церемонії і гарні світлини найбільш удала в щоденнику „Ля Насіон" і були повідомлення і в радіовисильнях, а також і в телевізії передавано світлини з церемонії.

Вінок, в якому, крім відповідних написів, був встановлений і Тризуб з національними барвами, несли до пам'ятника і його там зложили пп. Коваль і Лавриченко. Після чого голова УНРади, а за ним і всі присутні, стали „на позір". Після церемонії інж. О. Бойдуник передав представникам преси „Звернення з нагоди зложення вінка", в якому сказано:

„Я радий і щасливий, що маю нагоду в імені Української Національної Ради зложити вінок у стіп пам'ятника генерала Йосипа Сан Мартіна і тим віддати пошану Великому Синові аргентинського народу. Генерал Сан Мартін командував армією, яка перед півтораста роками звільнила аргентинський народ від колоніяльної залежности. Український народ продовжує вести визвольні змагання за звільнення себе від такої ж колоніяльної залежности. Ми, українці, разом із Національною Радою віримо, що аргентинський нарід і уряд Аргентини розуміють ці визвольні змагання та підтримають український нарід в цих його змаганнях, а в тому й апель українських політичних чинників поставити питання московсько - совєтського імперіялізму на обговорення асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

„Користаючи з нагоди, я, в імені Української Національної Ради, складаю подяку свободолюбному аргентинському народові і урядові Аргентини за їх благородне прийняття української іміграції у своїй гостинній країні." Є. О.

Високе громадське відзначення за заслуги

Д-р Т. Антонович обраний почесним головою Хору ім. Т. Шевченка в Клівленді

Дня 5-го травня ц.р. відбулися річні Загальні Збори широко відомого на терені Клівленду та околиць українського хору ім. Т. Шевченка, який під мистецьким керівництвом проф. Я. Варнича та головуванням д-ра Т. Антоновича інтензивно культивує хорове мистецтво серед своїх членів та гідно і славно ширить у вільному світі правду про Україну могутньою українською піснею. Вершини своєї мистецької діяльности осягнув цей 120-ти членний хоровий ансамбль влаштуванням в березні ц.р. імпозантного Шевченківського Концерту в честь свого Патрона, про що звітували дописи і рецензії, поміщені в українській та американській газетах.

В Загальних Зборах, що відбулися в приміщеннях дому СУМА, взяли участь майже всі члени хору. Збори відкрив голова д-р Тарас Антонович коротким привітальним словом, почім виголосив промову, присвячену пам'яті трагічно померлого в дні зборів хориста Михайла Секети. Однохвилинна мовчанка й сумне „Вічная пам'ять" були щирим виявом співчуття та глибокої пошани для незабутнього друга та доброго і здисциплінованого співака. Дальше слідував цінний реферат д-ра Антоновича про засади і спосіб ведення конструктивної критики на зборах, що його присутні вислухали з увагою та нагородили доповідача рясними оплесками. Президію зборів, яку вибрано одноголосно, очолив Василь Мудрак. Вичерпні звіти про працю хору були представлені зборам головою та референтами уступаючої Управи. У висліді ділової дискусії та речевої критики збори намітили ряд напрямних для уліпшення ведення діловодства поодиноких референтів. На внесок Контрольної Комісії уділено уступаючій Управі абсолюторію з признанням за взірцеву працю, після чого надано через акламацію найвище відзначення почесного головства визначному нашому громадському діячеві, членові-основникові та першому діючому голові хору д-рові Тарасові Антоновичеві, признаючи його великі заслуги для хору та суспільно-громадського життя Клівленду. Гратулюючи почесному голові за високе громадське відзначення висловлено побажання успіхів у дальшій його праці для добра громади.

Вибір нової Управи натрапив на труднощі, коли д-р Антонович категорично відмовився прийняти в ній пост голови. Після довгих дискусій погодився Олекса Чайка очолити нову Управу під умовою, що почесний голова не відмовиться допомагати йому вказівками і досвідом у керуванні діяльністю хору. До складу нової Управи ввійшли крім того Ільчишин, Оліяр, Бура, Стецяк, Сивий і Чубатій. До Контрольної Комісії обрано Глинську, Кусяку і Семкова.

Збори уповажнили Управу визначити двох делеґатів і їх заступників до УЗО — місцевого Відділу УККА.

На закінчення побажали Збори новій Управі успіхів у праці, яка під мистецьким керівництвом проф. Варнича та при добрій волі членів й — що найважніше — допомозі досвідченого та авторитетного почесного голови д-ра Антоновича увінчається напевно бажаними позитивними результатами. *Ол. М-к*

НОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ „ЗАПОРОЖЖЯ"

Мюнхен (лв). — Українське Академічне Козацво „Запорожжя" — Чернівці (студентська корпорація в Мюнхені) започаткувала видавати свій власний Бюлетень п. з. „Запорожець". Перше число часопису, що має 4 сторінки, вийшло з датою квітень 1962. Редактором є д-р Теофіль Леонтій.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що дня 11-го травня 1962 року упокоїлася в Бозі, на 86-му році життя, заосмотрена Найсвятішими Тайнами в шпиталі Лейквуд, Ню Джерзі,

наша Найдорожча

МАМА, БАБУСЯ і ПРАБАБУСЯ

бл. п. Юлія з Домбровських ЮРЧИНСЬКА

вдова по бл. п. ОСТАПІ,
нач. залізничих станцій у Львові і Тернополі.
Похорон відбувся 13-го травня 1962 в Томс Ривер, Н. Дж.

Прибиті горем:
доньки — СОФІЯ і о. сов. ЄВГЕН МАНЕЛЮХ, парох Стейтен Айленд, Н. Й.
сини — РОМАН і ГАЛИНА ЮРЧИНСЬКІ у Варшаві
інж. СТЕФАН і НАДІЯ ЮРЧИНСЬКІ, Вайтінґ, Н. Дж.
вет. лікар ЗЕНОН і ЯНИНА ЮРЧИНСЬКІ, Вашингтон, Д. К.
внуки з правнуками — СУДЖИНСЬКІ, ЖУКИ, КОТЛЯРЧУКИ, КОМАРНИЦЬКІ, МИДЛОВСЬКІ і ЮРЧИНСЬКІ

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що з Волі Всевишнього, відійшов у Вічність дня 21-го травня 1962 року в Ню Йорку, по короткій недузі, на 92-му році життя, наш Найліпший, Найдорожчий і Взірцевий

МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ

бл. п. Олександер БОРОДАЙКО

емеритований директор суду.

ПАНАХИДИ — у ВІВТОРОК і СЕРЕДУ, дня 22-го і 23-го ТРАВНЯ 1962 року, в год. 8:00 веч., в пох. заведенні П. Яреми, при Іст 7-ій вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОНИ — слідують в ЧЕТВЕР, 24-го ТРАВНЯ 1962 року, в год. 9:30 ранку, з пох. заведення до місцевої української кат. церкви св. Юра, при 7-ій вул. в Ню Йорку, а опісля на кат. цвинтар в Бронксі, Н. Й. про що повідомляють в глибокому жалі й смутку:

дружина — КЛИМЕНТІЯ
діти, внуки, правнуки та дальша родина, по обох боках океану

✝

Ділимося з Рідними, Приятелями та Знайомими сумною вісткою, що в дні 21-го травня 1962 року відійшов від нас у Вічність, на 78-му році життя, наш Найдорожчий

БАТЬКО

бл. п. Захарій КЛЮЧНИК

учасник Визвольних Змагань у рядах УСС.
Покійний походив з Калуша, Зах. Україна.

ПАНАХИДИ — будуть відправлені в ЧЕТВЕР і П'ЯТНИЦЮ, 24-го і 25-го ТРАВНЯ 1962 року, в год. 8:15 веч., в пох. заведенні Залецука, при 455 Queen Street, West, в Торонті, Канада.

ПОХОРОНИ — відбудуться в СУБОТУ, 26-го ТРАВНЯ 1962, в год. 9:00 ранку, з того ж похоронного заведення до української греко-кат. церкви св. Миколая в Торонті, Канада, а опісля на цвинтар.

Горем прибиті:
ІРИНА — донька
БОГДАН і ЛІДІЯ — син з дружиною

ПОДЯКА

Дня 1-го квітня 1962 року в Джамейці відійшов від нас у Вічність

МУЖ і БРАТ

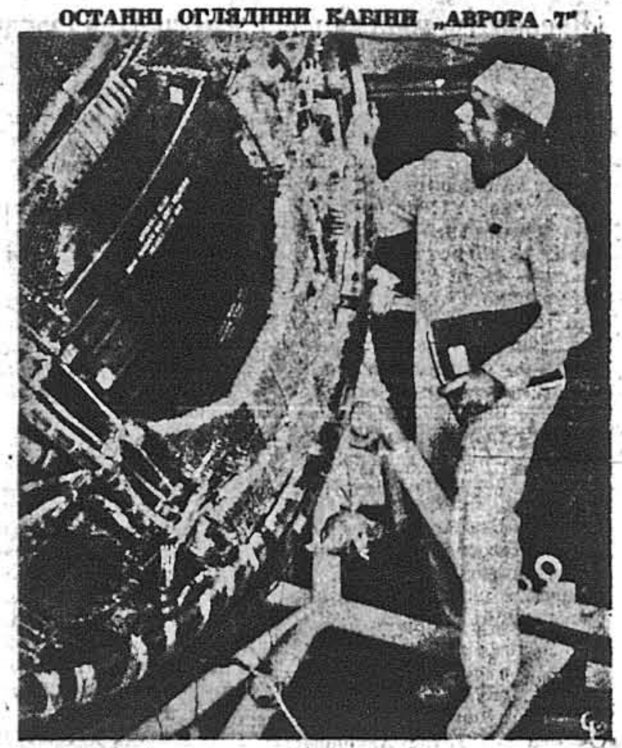
бл. п. Василь ВОРОБЕЦЬ

Цією дорогою складаємо нашу найщирішу подяку Всечеснішим Отцям Любомирові Мудри і Семенові Квартуці, за відправу Панахиди і Служби Божої; щиро дякуємо Родині та Знайомим за зложені на могилу квіти, за датки на Служби Божі та відпровадження Покійного на вічний спочинок. Дякуємо рівнож усім Тим, які зложили на трапезі 25 дол. на Церкву в Озон Парку, як також п. С. Самборському, який зайнявся збіркою. Щира подяка теж похоронному заведенні П. Яреми, за старанне переведення Похорону.

Хай Всевишній нагородить Всіх Своїми небесними і земними ласками.

Тяжким горем прибиті:
АНАСТАСІЯ — дружина
МИХАЙЛО — брат

ОСТАННІ ОГЛЯДИНИ КАБІНИ „АВРОРА 7"

Американський астронавт М. Скотт Карпентер перевіряє востаннє перед підлетом в орбіту навколо Землі металеву, подібну до бджільного стільника, „раковину", призначену для охорони його кабіни „Аврора 7" під час її занурення в морі після закінчення трикратного лету в Космосі.

Журнал „Екран" на тлі дійсних обставин Видавництва

Вже вийшло чотири подвійних числа цього, широко запроєктованого журналу, що обіцяв рік тому (див. чис. за квітень 1961 р.) . . . „при помочі ілюстрацій та відповідного графічного оформлення охопити і закріпити всі ті моменти нашого минулого й сучасного, що занотовані пресою, здавалось би, пропадають безслідно". А далі: „на його сторінках будуть чергуватися події та люди; сучасне буде тісно сплетене з минулим; молоді будуть знайомитись із працею і досягненнями старших, а ці останні слідкуватимуть за ідейними прямуваннями молодого покоління".

Ці обіцянки та те, що журнал видається під патронатом Української Учительської Громади в Шикаґо, заінтересували не одного читача і редакторові проф. А. Антоновичеві в перших кроках його чинности пощастило знайти кількох співробітників, що погодились помагати редакторові збирати матеріяли.

Але у скорім часі журнал почав виявляти низку недотягнень, і з боку читачів посипались всякі нарікання. Щоб вияснити їх причини та поінтересуватись дійсним станом видавництва, я, як читач і принагідний співробітник, звернувся до редакції з тими закидами. Ось найголовніші з них. Чому не всі ілюстрації однаково чіткі й виразні? Чому журнал виходить часом з великим запізненням? Чому в темах про церковне життя переважають знімки й хронікальні замітки з католицького світу, а православні теми представляються занадто скупо?

Проф. А. Антонович, починаючи розмову, сказав так: „Не так сталося, як плянувалося". Розпочинаючи видання журналу, ми хотіли опертися виключно на громадську чинність, сподівались ширшого відгуку в людей доброї волі, а зокрема у виховників, учителів і батьків, що перейнялись би нашою ідеєю і допомогли б журналові сповнити свої завдання.

Видання журналу розпочато, не маючи потрібного на те капіталу, крім скромних вкладів прихильних нам людей. Але ми чекали на дальший відгомін, який, одначе, грошово не був щедрий. Журнал і далі виходить без відповідного фінансового ґрунту. Тому ми не можемо оплачувати гонорарів співробітникам і не могли затримати за собою навіть відповідного приміщення для самого процесу видавничої справи. Перший гарний льокаль були примушені зліквідувати, а перенеслись до дерев'яного ґаражу, в якому спільник друкар п. В. Бернацький ледве розмістив свої машини. Технічну ж підготовку матеріялів та експедицію журналу виконуємо у себе в приватному приміщенні у короткі хвилини пізніми нічними годинами після фізичної заробіткової праці.

Тому, що співробітникам нічого не платимо, то приходиться задовольнятись іноді такими ілюстраціями, що при фотографічному, дешевшому способі видання не відбиваються чітко, замовляти ж спеціяльні знимки ми не є спроможні.

Відносно переваги католицької тематики над православною, то маємо тільки одне пояснення. Наші старання придбати співробітників і матеріяли від православних натрапляли на значно менше заінтересування та байдуже відношення тих, до кого зверталися. Маємо тільки одного співробітника з тих кіл і не було випадку, щоб його матеріяли ми не поміщали на сторінках „Екрану". На цім місці редактор запевнив у своїй толеранції до співробітників обох віровизнань і підкреслив своє бажання мати їх більше від кількох шикаґівських православних громад.

Відповідь на питання, чому послідні числа журналу появлялися з великим припізненням, автор цих рядків одержав, коли пішов до того ґаражу, що в нім друкується журнал. Тісне приміщення заставлене машинами й купами паперу та столом з матеріялами для чергового числа журналу. Стіни ґаражу з дерев'яних дощок. Мороз дошкульно пробиває єдиного робітника, він же й технічний співробітник пана В. Бернацького. Іній поосідав на устаткування. Невеличка піч з трудом переборює холод і довша праця, хоч і одягненого по зимовому друкаря, тут непродуктивна, а в холодніші дні просто неможлива.

Але попри всі ті невигоди, трудноші й брак фондів видавці „Екрану" ще повні завзяття і журнал таки видають далі накладом трьох тисяч примірників та розсилають його по цілому світі. Вони оптимістично надіються, що „діло ще піде"! Ці надії вони черпають з листів, що надходять до редакції з Австралії, Канади, з Полудневої Америки, з Европи а також з різних місць у ЗДА. В тих листах пишуть, що журнал радо читають, а батьки згадують, що молодь інтересується і слідкує за змістом журналу.

І хоч передплати поступають аж занадто скупо і дають меншу, ніж треба, підтримку, але редактор, спостерігаючи поступовий зріст тих поступлень, констатує збільшення почитности журналу і надіється, що за дальших два - три числа журналу справа видавництва унормується.

Відходжу від цих робітників культурної справи обеззброєний у своєму, перед тим „ворожому" настрою. Навпаки, переймаюся глибшою пошаною, ніж раніше, до цих „жертводавців" праці. А свій репортаж закінчую такими висновками.

Коли ті тисячі адресатів, що дістають „Екран", заплатять належні передплати, то журнал буде існувати. А коли українські православні кола дадуть хоч кілька щирих співробітників, і вони постачатимуть свої матеріяли, то журнал стане рівноцінним для всієї української громади.

Ант. Кущинський

● Західньо - німецький уряд зменшив на 50 відсотків імпортові мита на закордонні авта з поємністю мотора понад 800 кубічних цм. Німецький „Фольксваґен" має мотор поємністю 1,200 куб. цм. Цей розпорядок б'є по німецьких автах марок Фольксваґен, Мерцедес і німецький Форд, які підвищили ціну всупереч бажанням уряду, що не хоче звишки цін ані платень.

Карпентер під час лету споживатиме тверді харчі

Кейп Канаверал, Флорида. — Фізіолог Крайової Космічної Адміністрації Р. Репп повідомляє, що астронавт командор М. Скотт Карпентер під час лету довкола Землі буде споживати тверді харчі, бо хочуть випробувати, що буде діятися з цими харчами при стані невагомости. Це випробування є потрібне на те, щоб в майбутньому можна було відбувати довші космічні подорожі, а не тільки три рази довкола Землі. Тверді харчі будуть готові в таких шматках, які він зможе за одним разом брати в уста. Ці шматки — це буде високопротеїновий хліб із родзинками, овочами або горіхами. Може бути комбінація овочів із горіхами, або овочі із молочною шоколядою. Полк. Ґленн харчувався яблучним джемом із пластичних тюбиків. Ґленн не пив води і не їв твердих харчів під час лету довкола Землі. Бюро погоди передбачає добру погоду на четвер 24-го травня. Але в околиці Кейп Канавералу горять ліси, і густий дим погіршує видимість в цьому районі. Можливо, що до четверга дим розійдеться.

Айзенгавер закликає республіканців до завзятої виборчої кампанії

Ґеттисбурґ, Па. — Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер на пресовій конференції в дні 21-го травня закликав республіканців до завзятої виборчої кампанії, щоб здобути контролю над Палатою Репрезентантів і вибрати нових своїх губернаторів. Цю конференцію відбув Айзенгавер після нарад із п'ятьма республіканськими сенаторами і п'ятьма конґресменами. Цю групу республіканських представників Конґресу очолював конґресмен Мелвін Р. Лерд із Вискансину, який заявив журналістам, що колишній президент дораджував їм скріпити партійну виборчу плятформу конкретними пропозиціями та скоротити її, бо її первісна редакція виносить 3,200 слів. Цю плятформу мають республіканські члени Канґресу обговорювати 7-го червня у Вашинґтоні. Айзенгавер сказав: „На мою думку ми повинні пристосувати засади Республіканської партії до окремих політичних проблем та рекомендувати конкретні засоби до їхньої розв'язки". Айзенгавер виступив проти урядового проєкту медичної допомоги старшим особам тому, що він є обов'язковий для всіх в рямках соціяльного забезпечення. Колишній Президент виступив проти президента Кеннеді, який заявив у Ню Йорку, що республіканці не мають зовсім конструктивної програми. Айзенгавер казав, що треба подивитися на 8-річне урядування республіканців, щоб побачити, що вони мають конструктивну програму. Айзенгавер має допомагати партії у виборчій кампанії.

ТАРЗАН, ч. 4844. Мавпи приймають Тарзана!

Пан джунґлів стояв тепер перед здивованим племенем. — Я є Тарзан, могутній вояк — гримів він. — Хто заперечує мою перемогу?

Не було жадного звагуна, і мавпи почали харчуватися, годячися на перемогу Тарзана згідно зі звичаєм племени . . .

Тільки Акут відійшов набік, щоб лікувати рани та приховати свою заздрість.